

בעולם הערבי האשימו אותה בשתיקה לגבי עזה. זה לא פגע לה במכירות ובעוקבים

4

הארץ

www.haaretz.co.il

יום ראשון ד' בחשוון תשפ"ו
26 באוקטובר 2025

אלר'ה

בספרו החדש **איל אדר** משלב בין ניסיונו בדייטים מופרכים ואובססיה לסדרת מתח. הסיפור האישי שלו, שכולל דרמה ארצישראלית ומורשת שכול בלתי נתפסת, ייאלץ להמתין בינתיים

"בכל פעם שהעזתי לגעת בהיסטוריה המשפחתית איבדתי את יכולת הכתיבה"

רון טל

צילום: דוד בכר

איל אדר שמע כל סיפור אפשרי מני שים שפגש באתרי היכרויות. נשים שחשפו היסטוריה טראומטית של פצעים ואכזבות, שסבלו מבני זוג שבגדו בהן או שנפלו קורבן לגברים שהשתלטו במרמה על חשבונות הבנק שלהן. לא פעם הוידוים האלה מכבים מראש כל ניצוץ רומנטי, אבל אדר למד להקשיב. "זה מנוגד לכל מה שכ" תוב במאמרים שמסבירים איך צריך להתנהג בדייטים, אבל כנראה שהכאב כל כך

המשך בעמ' 2

אדר לא סיפר לאיש על הטרגדיות המשפחתיות. "זה היה קשה מדי, הסתכלתי על זה כעל סיפור שקרה למישהו אחר. רק עכשיו, לקראת הראיון, סיפרתי לחבר שלי, פסיכולוג. לא היה לו מושג"

הוא היה חבר באצ"ל. "היתה בי ניהם אהבה גדולה, זו היתה נקודת אור בחיים הקשים של חנה", אומר אדר. האידיליה הסתיימה כאשר יהודה השתתף בניסיון שוד כושל בבנק עותמאן ברחוב בוסטרוס (היום רויאל) ביפו יחד עם שלושה מחבריו. השודדים נידו סו להימלט מהמשטרה, חלקם הוכו על ידי ערבים, שטרות הכסף התעופפו באוויר. יהודה נתפס עם אקדח בבית חרושת סמוך לכלי סניטציה. הוא היה בן 18. "בשביל סבא וסבתא שלי יהודה היה גנב. פושע", מספר אדר "הסבא הסוציאליסט גילה פתאום שהבת הצעירת והחרוזה שלו יוצאת עם טרוריסט מהאצ"ל. הוא חטף קריזה וגירש את אמא שלי מהבית".

הארבעה הובאו למשפט, ויהודה כץ נידון למאסר עולם שאותו ריצה בכלא עכו. פעם בשלושה שבועות חנה היתה נוסעת לבקר אותה, לוקחת אוטובוס לחיפה ומשם תופסת עגלה לבית הסוהה, מגניבה לו פתקים וקצת כסף בעזרת הרב אריה לוי, שכר נה "רב האסירים".

בערך באתו זמן הגיע לכלא חיים אדר, גם הוא חבר באצ"ל. בלילה שבין 16 ל-17 באוגוסט 1946 הוא השתתף ב"ליל הגשרים", פעולה של הפלמ"ח והאצ"ל שבה הופצצו 11 גשרים במטרה לנתק את קווי האספקה של הבריטים. הוא נתפס ונידון ל-17 שנות מאסר. חיים אדר ויהודה כץ לא נפגשו קודם לכן, אבל עכשיו הם חלקו את כלא אחד.

במאי 1947 פרץ כוח של האצ"ל ולח"י לכלא עכו. אסירים רבים נמלטו, אבל שישה מהם וגם שלושה לוחמים נהרגו. בין האסירים שנמלטו ושרדו היו גם יהודה כץ וחיים אדר. דרכיהם נפרדו אחד במקום אחר.

לאחר הקמת המדינה חנה הרצוג ויהודה כץ נישאו והתגררו בצריף על גג בניין ברחוב השומר בתל אביב. ב-1950 נולד בנם דובי. "בפתק שיהודה הצליח להעביר לאמא שלי מהכלא הוא כתב: 'אני יושב בתא שלי ויש חרך ודרכו אני רואה שמים. אני יודע שיום אחד, כשהמדינה תקום, אני אטוס בשמים כטייס של חיל האוויר'", מספר אדר. יוצאי האצ"ל עדיין לא טוהרו מהעבר החתרני שלהם, וכך הצליח להגשים את חלום הטיסה רק הודות לשתדלנות של חברי כ"ס. בנות העתיד החירות. הוא סיים את קורס הטיס השני בתולדות חיל האוויר כנווט.

כמו שגיבור הספר נמלט מהמציאות לטובת מסך הטלוויזיה, אדר מודה שכתבת בדיון משמשת עבורו כאפיק של בריחה. כי את הסיפור האחד שהוא חייב לספר – סיפור חיי – הוא עדיין לא הצליח להעלות על הכתב. "ניסיתי כמה פעמים, אבל בכל פעם שהעזתי לגעת בהיסטוריה המשפחתית, בחוויית הנעורים שלי, איבדתי את יכולת הכתיבה. כתבתי דברים בנאליים כמו שילד בן 11 יכתוב, לא יכיר לתי לכתוב כאדם בוגר", הוא אומר. לאורך רוב השיחה אדר שומר על טון ענייני, אבל ברגע הזה עיניו לחות מדמעות. "גם ההיסטוריה של המשפחה שלי מתאפיינת ברמה גבוהה של אי סבירות, אז אני מזדהה עם חוסר הפשר של המציאות. אולי אצליח לכתוב את זה בעתיד. עד אז אני בורח לסיפורים אחרים".

"בשביל סבא וסבתא שלי יהודה היה פושע", מספר אדר. "הסבא הסוציאליסט גילה פתאום שהבת הצעירת והחרוזה שלו יוצאת עם טרוריסט מהאצ"ל. הוא חטף קריזה וגירש את אמא מהבית"

סבא של אדר, ארתור הרצוג, היה ראש תנועת מכבי בצ'כוסלובקיה, חבר קרוב של הוגו ברמן ומקס ברוך. ב-19 במרץ 1939, כמה ימים אחרי שהצבא הגרמני השתלט על המדינה, עלו הוא ואשתו וולסטה על הרכבת האחרונה שעזבה את פראג. בהמשך הגיעו לתל אביב. "הם גרו כמה נדלון פינת שפינוזה, שכונה של עולים צ'כים, ישבו בקפה ורד בדיוגוף, התלוננו שחם מדי, שיש יותר מדי זכוכים ויותר מדי ערבים", הוא מספר.

בני הוגו התקשו לשחזר בתל אביב את החיים הנוחים שהכירו מפראג. ארתור לא מצא עבודה מתאימה, אשתו בישלה ארוחות צהריים לאנשים אחרים. רות, בתם הבכורה, נשלחה ללמוד בפנימייה בבן שמן, אבל כשהגיע זמנה של אחותה הצעירה, חנה, להמשיך בלימודים, נאמר לה שאין כסף והיא תצטרך לסייע בפרנסת המשפחה. "בגיל 13 אמא שלי התחילה לעבוד כעוזרת לתופרת לולה בה היתה הולכת לעבודה בבוקר, חוזרת הביתה בצהריים בשביל לעזור לסבתא שלי לבשל, רצה בחורה ללולה בל ובערב חוזרת לשטוף את הריסים".

בגיל 15 הכירה חנה את יהודה כץ, נער שתקן, מבוגר ממנה בשנתיים, שהסתיר סוד:

משפחת אדר: חיים, חנה, איל ודובי, 1967. "החברים שלה סיפרו לי שזה היה אקט של ייבוש". בשער: איל אדר צילומים: אוסף ביתי

לאקס שלה, ללבוש את בגדיו ולהגיע איתה למסעדה שבה מרטיין צד את השותפות המיניות שלו; בזמן הפנוי אביתר מקווה לאתר גשר נידח על התמוזה, שבו אירע רצח שהוא חייב לפתור. עם הזמן, כל אחד מהם יורש את האובססיה של האחר ומשתלט על סיפורו עד שהופך אותו לשלו.

"מכת שמש" הוא ספר שאפשר לבלוע בכמה שעות. אדר כותב בשפה צלולה וחסכונית, שלוכדת את הקשב של הקוראים ומעניקה אמינות פסיכולוגית לגרעין העלילתי הלא צפוי. זה ספר מאוד עכשווי, שמשקף רגע בתרבות שבו היכולת להבחין בין מציאות אמיתית למציאות מתוכנת אינה ודאית, ואינטימיות בין בני אדם מאתגרת על ידי פלישה של עולמות פנטזיה. הגיבורים מערובים בין דמיון ומציאות, ויחד עם זה מצליחים להחבר לגרעין עמוק ואפל בוהותם בזכות הקשר שנוצר.

היסטוריה בלתי סבירה

זהו ספרו הרביעי של אדר, בן 66, שעשה את הקריירה שלו כיועץ בנושא אבטחת סייבר. קדמו לו קובץ הסיפורים "חיוכו של נער המעליל" (1994), הרומן "השיטה של קרל" (2002) וספר הילדים "סבתא שטה בשמים" (2006) – כולם בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

עטיפת הספר עיצוב ואיור: חואנה קפלוטו / תשע נשמות

חייב לתפור סביבה ספר שלם. בסדרה שיצר גיל קרוס ("לותר") שני בלשים בלונדון חוקרים קנרי ניה ממשלתית להסתרת ראיות לאסון שצפוי להשמיד את האנושות. תוך כדי הם נאלצים להתמודד עם סוכני ביון מושחתים וגם עם החשד שכל אחד מהם עלול לבגוד בשני.

הסיפור המפותל סובל מחוסר סבירות קיצוני, וזו כנראה הסיבה העיקרית לכך שהסדרה לא הצליחה, אומר אדר. "אמרו שאין בה היגיון עלילתי, שהדברים לא מסתדרים. אבל דווקא הדברים שלא הסתדרו הדליקו אותי. הרגשתי שיש שם אמת שאני צריך לפענח".

אף שכל אחד מהם לכוד בתוך עולם פרטי משלו, הדיוט מוביל לצומת של אינטרסים והשניים מחליטים לטוס יחד ללונדון. לא רה משכנעת את אביתר להתחזות

ההנחיות של יועצי זוגיות וסיפור מופרך וביזארי הם נקודת הפתיחה בעלילת הרומן של אדר, "מכת שמש" (הוצאת תשע נשמות). לא רה היא אישה שעזבה את לונדון לטובת ישראל בניסיון להתמודד עם הפגיעה הרגשית שהסב לה הגרוש שלה ואבי ילדיה מרטיין, גבר שמונע על ידי דחף אובססיבי למיין מזדמן. אף שהיא נפרדה ממנו, זכרון הבגידה וההשפלה ממשיך ללפות בעניבת חנק את הנפש שלה ולא מאפשר לה להמשיך בחייה.

"לארה מתארת איך הם היו נכנסים למסעדה האיטלקית הביתית שלהם, שנמצאת בסמטה קטנה ליד המפסטד הית, והאקס שלה... היה קולט בעיניים מישיה שמכורה בדיוק כמוהו", כותב אדר. "המכורים למיין הם שותפי סוד שמוזעים זה את זה מרחוק... מספיק מבט אחד קצר, מחוזה גופנית מהירה שתיעלם בתוך שבריר שנייה, איך סיכוי שתעלה עליה אם אינך חבר במועדון".

וכך, בכל פעם שהיה להם תיאבון לפסטה, בני הוגו היו קופצים למסעדה השכונתית, ותוך כמה דקות מרטיין היה נעלם עם חברת המועדון התורנית בשירור תים. הפעילות המינית שלו היתה כל כך תכופה ואינטנסיבית, שלא פעם מלאי נייר הטואלט היה נגמרה.

גם אביתר, השותף הגברי בדיוט, מתחזק התמכרות שמשותפת על חיו. במקרה שלו זו היתה מכרות לסדרת טלוויזיה בשם Hard Sun, סדרת מתח שלא הוקרנה בישראל וכל כך הסעירה את הדמיון של אדר, עד שהיה

המשך מעמ' 1

גדול עד שהן מרגישות שאם לא יפרקו אותו, הן לא יוכלו לפתח קשר חדש", הוא אומר. "יכול להיות שהן רוצות לבדוק אם אתה מסוגל להתמודד עם הסיפור שלהן כי אם הוא כל כך בוער בהן, הרי הוא יעלה מתישהו".

כשמגיע תורו אדר מספר להן על הכתיבה שלו, רק כדי לגלות שהנושא לא כל כך מעניין אותן. "הרוב היו רוצות לפגוש איש הייטק מצליח, כמו שהייתי פעם", הוא אומר. "לפני כמה שנים לקחתי סדנת כתיבה של ספרות רומנטית. אם בדירוג הגברים המבוקשים רופא חתיך ושרירי עם סטוסקופ הוא הכי מבוקש – אז סופר הוא די בתחתית הרשימה. יש כאלה ששואלות 'כמה ספרים תצטרך להוציא כדי להרוויח משהו?'"

דייט אחד נוצר במיוחד בויכוח רוננו. האישה חשפה במהלכו סיפור כל כך מוגזם ואכזרי, שהוא גרם לאדר לתהות על תפיסת המציאות שלו עצמו. כדי לשמור על האנונימיות של האישה הוא נמנע מלתאר את פרטי הסיפור המדויקים, אבל מוכן לומר ש"היא האמינה שנעשה לה עוול נוראי – עוול שקשה לקבל שבאמת התרחש – אבל היא האמינה בו ללא פקפוק, עד שגם אני התחלתי להאמין בו אפילו שהרגשתי שהוא מופרך". כצפוי, הדיוט לא הוביל לקשר אינטימי. "היא היתה כל כך לכודה על ידי הסיפור שלה, שהרגשתי שאין לה מרחב פנוי בשבילי – בשבילי אף אחד". דייט רומנטי שלא מתנהג לפי

"אחרי המוות של דובי אמא שלי בכתה יום, ואז היא תפסה את עצמה וחזרה להיות חברמנית. בשבילי זה היה הלם. תקופה ארוכה לא השלמתי עם זה. לא הבינו אז שגם לאחים של חיילים שנפלו קורה משהו"

איל אדר על כתפי אחיו דובי. "לא שאלו אותי איך אני מרגיש"

אדר מחזיק בביתו בארכיון שכולל קטעי עיתונות שמדווחים על השוד בבנק ועל המשפט, מכ־ תב שאמו כתבה ליהודה הכלוא, פתק שהוטמן בתוך עט ובו תיאור תקיפה אלימה של השומרים הע־ רבים, זוג כרטיסי קולנוע שחנה רכשה לערב שבו התבצע השוד בבנק. העבר המשפחתי מתועד בקפדנות – גם בגלל הצורך לה־ בין מה מבין הסיפורים שסיפרו הוריו בילדותו והיו נגועים בה־ רואיות סמיכה התרחש באמת, ומה עבר התאמות לצרכי נוסטלגיה.

האשמתי את המדינה

ב-6 באוגוסט 1953, בומן טי־ סת אימון, התרסק מטוס מוסק־ טו, שהמריא מבסיס חיל האוויר בחצור, מעל למפרץ חיפה. הטייס אוריאל אשל והנווט עודד שתיל נעלמו בלב ים. למחרת יצא מוס־ קיטו נוסף לחפש את השניים במקום האחרון שבו נראו. מסיבה כלשהי – יש יותר מגרסה אחת לתאונה – גם המטוס הזה התר־ סק לתוך המים. גופותיהם של הטייס אליעזר רייזנר והנווט יהודה כץ לא נמצאו. "בגיל 23 אמא שלי נותרה אלמנה עם ילד בן שלוש", מספר אדר. הוא מתאר אותה כאישה בעלת כוחות נפש נדירים, שהיתה נחושה להמשיך בחייה למרות האסון, להיות "חברמנית" בורגון של התקופה. היא ויתרה על המגרש שהיא ויהודה קיבלו בשיכון הטייסים ליד רמת חן. כששאלתי אותה

חנה ויהודה כץ בגן העצמאות, בתקופת מלחמת השחרור. "היתה ביניהם אהבה גדולה"

לא מתרגשים מקצת טילים". בגלל העסקים הוא המשיך לנסוע הרבה לחו"ל. "אהבתי את התחום שלי, עולם הסוד שבו אתה מנסה להבין איך האקרים תוקפים, ולפענח את המחשבה החתרנית שלהם, אבל לצד זה כתבתי. היה לי קשר חם וממושך עם אהרן אפל־ פלד ויצחק אורבך אורפז".

ב-1999, כמעט 45 שנה אחרי האסון, הצליחה יחידת הנעדריים של חיל האוויר לאתר את שרידי המטוס של רייזנר וכץ לצד כמה פריטים אישיים: מצנח, אקדח פרבלום, אבזמי חגורה. בראיון שנתנה או סיפרה חנה אדר: "היה לי ילד לגדל. מה יכולתי לעשות? השלמתי עם זה שהוא מת ושכנ־ ראה לא ימצאו את הגופה. 15 שנים לא יכולתי לאכול דגים. זה היה קניבליזם בשבילי. עד היום קשה לי לשחות עם שנורקל ומש־ קפי שחייה. אולי אני אראה משהו".

שנתיים אחר כך חנה מתה. דמותה מככבת בספר הילדים "סבתא שטה בשמים" שאדר פ־ סם. אביו חי שש שנים אחריה. לפני כמה שנים אדר סגר את חברת הסייבר שלו והחליט להת־ מסר לכתובה. "עד גיל 45 יכול־ תי לעבור בין העולמות, הק־ ריירה המקצועית והכתובה, אבל אז גיליתי שאני לא יכול לעשות את שני הדברים ואני חייב לב־ חור. חשבתי מה עדיף, להיות במ־ צב כלכלי יותר טוב עוד עשר שנים או להיות חתום על ספר או שניים, והבחירה היתה ברורה. הורדתי את רמת החיים שלי. היום אני חי מאוד צנוע".

וכמו הגיבור ב"מכת שמש", התמכרות לסדרות היא לא דבר שזר לו. יש לו ידע אנציקלופדי על כל מה שהופק והוקרן בשנים האחרונות. "הסדרות מאפשרות לי לברוח מהסיפור המשפחתי כי לפעמים זה טו מאץ. זה אסקפיזם אבל אני קורא לזה אסקפיזם חיובי. כמו שההורים שלי ברחו להירוואיות של תקופת המחתרות והמלחמה – אני בורח לסיפורים של אחרים".

פעם הוא הודה בפני אמו של־ פעמים קשה לו עם הבחירה לא ללכת לקרבי. "אמיץ אתה יכול להיות גם בכתובה", אמרה לו. "אבל מה זה לעומת האומץ שלה. אהבתי אותה והזדהיתי עם הכאב שלה וניסיתי להבין איך הצליחה לחיות עם כל מה שעבר עליה. תמיד אמרה שהדבר הכי גרוע זה להיות קוטרית". ובכל זאת, היו רגעים שבהם הצער היה כבד מדי. "כילד הייתי משחק על השטיח, והיא הייתה סורגת בכורסת, והע־ רב היה יורד ולא היה לה כוח להדליק את האור. ואז אני הייתי קם ומדליק את האור בשבילה".

אמיץ בכתובה

אדר גרוש ואב לשלושה יל־ דים בוגרים, מתגורר בדירה במ־ רכו תל אביב. במשך שנים הוא כמעט לא דיבר על מורשת הש־ כול של משפחתו. "זה היה מורכב וקשה מדי, הסתכלתי על זה כעל סיפור שקרה למישהו אחר. רק עכשיו, לקראת הראיון, סיפרתי לחבר ותיק שלי, פסיכולוג. לא היה לו מושג".

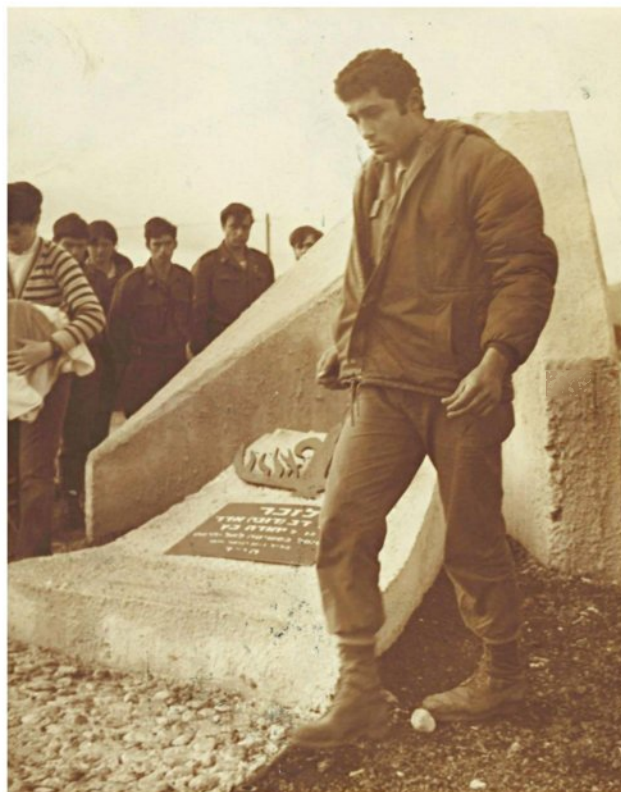
הוא שירת ב-8200 ושבע אח־ רי השחרור כבר היה בח"ל. שש שנים חי בשווייץ, הקים חברה שיעצה לגופים גדולים בענייני אבטחת מידע. במלחמת המפרץ הראשונה חזר לארץ. "רצייתי להיות עם ההורים שלי אפילו שהם אמרו שזו רק מלחמה קטנה,

המוות שלו. הייתי בטוח שיום יבוא והוא יגיע הביתה. לא הבינו אז שגם לאחים של חיילים שנפלו קורה משהו. אף אחד, מעולם, לא שאל אותי איך אני מרגיש. כל הז־ מן אמרו 'תשמור על ההורים'". דירהלי היה זה שסייע לו לע־ בור את התקופה הקשה. "בשבועה של אחי, כשכולם הלכו לכיוון היציאה, רצייתי להישאר עוד קצת ליד הקבר. יוסי קלט אותי, הלך איתי ועמד מאחוריי בשקט והח־ זיק לי בצוואר. הוא היה מדהים. בכל פעם שביקר את הוריי היה לוקח אותי לסיכוב בגיפ ומביא לי מתנה. בפעם האחרונה הוא שכח. אז הוא פירק את המראה מהגיפ ונתן לי כמתנה".

אדר ניגש למזנון בסלון ומר־ ציא ממנו את המראה. אחר כך הוא שולף משם גם את הקסדה שחבש אחיו בפעולה בלבנון. חור קטן מסמן את המקום שבו נורה. "יוסי הקים בעצמו אנדרטה לזכר אחי בצומת שיאון ('צומת הט־ נק', ר"ט). הוא היה בלתי מנוצח. אף אחד לא האמין שיכול לקרות לו משהו. אבל אז היתה הפגזה בקונייטרה והוא נסע ברכב לא ממוגן כדי לעזור לפצועים ורסיס קטן פגע לו בראש. אחרי שנהרג השם שלו התווסף לאנדרטה, לצד השם של אחי".

ההפגנות נגד ההפיכה המשטרית. "הם היו מאוד מחוברים", אומר אדר, "חברים שבילו ביחד ועשו קטעים והתערבויות". ב-31 בינואר 1971, סמוך ליום השחרור שלו, דובי השתתף בפ־ שיטה על הכפר אל־חיאם בדרום לבנון כדי לחסל מחבלים. הוא נפ־ צע באורח אנוש מצרור שנורה מתוך בית שהוא וחייליו הסתערו עליו. חברו הטוב, סגן דירהלי, חי־ לץ אותו תחת אש, אבל בהמשך דובי מת מפצעיו. על פעולה זו הוענק לדירהלי עיטור העוז. בכך לא תמו עלילות הגבורה של החייל הכי חזק בצה"ל. בהמשך הוענק לו עיטור המופת, אחרי שחילץ רועה דרווי משדה מוק־ שים בגולן.

"אחרי המוות של דובי אמא שלי בכתה יום, ואז היא תפסה את עצמה וחזרה להיות חברמנית", אומר אדר. "בשבילי זה היה הלם. הייתי קשור אליו, הערצתי אותו. תקופה ארוכה לא השלמתי עם

יוסי דירהלי לצד האנדרטה לזכרו של דובי אדר, 1970

משפחה לא רגילה". כאשר דובי אדר – הוא נשא את שמו של אביו החורג – הת־ גיים לצה"ל, הוא דרש מאמו לח־ תום על אישור שהיא מסכימה שישרת ביחידה קרבית אף שהיה בן שכול. "אמא שלי אמ־ רה, 'ידעתי שאם לא אחתום אני אאבד אותו ממילא'. אני יודע שהיא הרגישה שהאשמתי אותה על כך שהסכימה שדובי יתנדב לקרבי. לא האשמתי אותה. האשמתי את המדינה. אני עדיין מאשים את המדינה שמאפשרת את החתימה הזאת. הורים לא יכולים לעמוד מול ילד שרוצה להיות חייל קרבי".

דובי התגייס לסיירת אגון, עשה קורס קצינים וחזר ליחידה. החברים הטובים שלו היו יוסי די־ רהלי, בחור ענק מיפו שיצא לו מוניטין כחייל הכי חזק בצה"ל, ודוד אגמון, לימים תת אלוף ששירת כקצין צנחנים וחי"ר רא־ שי, ובשנים האחרונות התבלט